Primii paşi în lumea habitatelor

Autori: Clubul Montan Apuseni şi Fundația Potaissa

Multumiri: (in ordine alfabetica)
Doria Constantinescu, Ioana Iancu, Ionuț Ardelean, Mirela Feneş, Laura Silaghi, Simona Bolboacă

Material realizat in cadrul proiectului:
Ecodidactica - natura ca sală de clasă

Proiect finantat de:
Manfred Hermsen Stiftung, Bremen, Germania

februarie - iulie 2006

Cuprins 2

Introducere 3
Habitate naturale din Trascău 4
Stâncării calcaroase 5
Păduri nemorale 6
Pajişti şi fânaţe montane 7
Turbării 8
Margini de pâraie 9
Habitate ruderale 10

Jocuri 11

Primii paşi în lumea habitatelor

Proiectul Ecodidactica are ca scop dezvoltarea şi implementarea unor metode de educaţie pentru mediu prin organizarea de tabere şi excursii pentru elevi şi studenţi, având ca sală de clasa ariile naturale protejate din regiunea Rîmeţului.

O componentă importantă a proiectului o reprezintă dezvoltarea de metode educaţionale care se pot aplica în mijlocul naturii, de aceea noi ne-am propus să realizăm 6 modele de broşuri tematice, referitoare la păsări, mamifere, insecte, reptile, habitate naturale şi plante.

Aceste broşuri vă sunt adresate vouă, tinerilor care sunteţi implicaţi în procesul de educare pentru mediu.

Aceste broşuri sunt structurate pe 3 capitole: fiecare va conţine informaţi generale, informaţii specifice referitoare la tipuri de habitate sau specii floristice sau faunistice şi o parte cu idei de jocuri, concursuri şi alte activităţi practice pe care le puteţi face în timpul excursiilor voastre!

Sperăm că aceste materiale vă vor fi folositoare şi aşteptăm sugestii pentru îmbunătăţirea acestora!

Lectură frumoasă!

Echipa proiectului Ecodidactica

Habitate naturale în Munții Trascău

Zona în care se concentrează activitățile, Valea Mănăstirii începand din Cheile Manastirii şi amonte până în satul Cheia, alături de rezervațiile Piatra Cetii, Cheile Tecşeşti şi Poienile cu narcise de la Tecşeşti cuprind în aria lor 6 habitate reprezentative.

Acestea sunt:
Stancariile calcaroase
Padurile nemorale
Pajistile si fanetele montane
Turbariile
Marginile de paraie
Habitatele ruderale

Dintre acestea, importanța cea mai mare o au primele trei. Stâncăriile de calcar pentru speciile de plante rare, pădurile pentru suprafața mare pe care se întind aici, iar fânețele şi pajiştile pentru importanța lor peisagistică şi economică.
Pe scurt, iată o descriere a lor!

Stâncăriile calcaroase

Aceste stancarii de calcar, roca principala din care sunt formati acesti munti, sunt amplasate de obicei in punctele mai inalte ale masivelor care se pot vedea pe tot cuprinsul Muntilor Trascau.

Datorita acestui lucru, accesul in aceste locuri se face destul de greu.

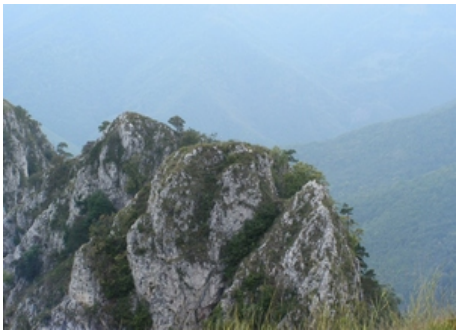

De ce pe aceste stanci greu accesibile, cresc plante rare? Datorita faptului ca omul nu a ajuns aici usor. Animalele care pasuneaza terenul si cositul sunt activitati care nu s-au putut desfasura normal, ca si in vai sau in locurile de la baza muntilor. Asadar, plantele s-au putut adaposti de om, ele ramanand neatinse.

Pe stancile de calcar, caldura din timpul verii este mult mai mare pentru ca razele soarelui patrund mai bine, fara sa fie oprite de frunzisul arborilor. In al doilea rand, calcarul degaja mai multa caldura acumulata de din radiatii decat celelalte feluri de roci. Acest lucru are cea mai mare influenta asupra speciilor de plante cat si de animale care vietuiesc aici. Alaturi de reptile, printre care vipera, plantele sunt diferite fata de cele care cresc in alte locuri, sunt specii care prefera sa vegeteze direct sub razele soarelui si prefera lumina.

Iata si cateva dintre aceste raritati, unele endemite, adica se intalnesc numai in aceste locuri, in zona Trascaului sau a Muntilor Apuseni: nemtisorul (Delphinium simonkaianum), zglavocul (Centaurea reichenbachii), pelinul de stanca (Artemisia alba), grozama (Genista januensis).

Pădurile nemorale

Padurile reprezinta cel mai important si complex tip de habitat terestru existent. Aceasta importanta mare a padurii se datoreste faptului ca ea furnizeaza lemn pentru uzul nostru, al tuturor. Alaturi de acest lucru, fara arbori si padure oxigenul de pe planeta noastra ar fi mult mai redus, altfel noi nu am mai putea supravietui.

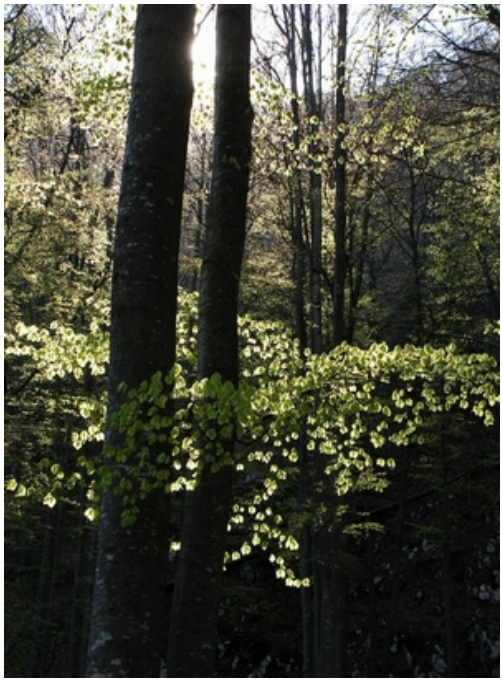

Codrii adapostesc multe specii de animale si plante. Ursul, lupul, cerbul sau porcul mistret sunt numai unele dintre elementele faunistice ale acestor zone. Cat despre plante, ele ocupa atat partea apropiata de sol ca de exemplu speciile ierboase, florile, apoi treptat ajung sus, aici ele capatand denumirea de arbori.

Cea mai importanta specie forestiera, care formeaza padurea de aici este fagul (Fagus silvatica). La nivelul tarii noastre, el se afla pe primul loc in ceea ce priveste suprafata pe care o ocupa, furnizand totodata unul dintre cele mai cautate si pretioase esente de lemn.

In aceste paduri, umbrita de frunzisul coroanelor, creste o specie rara, denumita popular marul lupului (Aristolochia lutea).

Pajiştile şi fânaţele montane

Acestea au fost create de mana omului prin defrisarea padurii, de aceea ele au capatat atributul de secundare. Disparitia padurii de pe locurile unde acum se afla fanete a dus, incepand din trecut, la folosirea acestor terenuri ca locuri de pascut si cosit, principala activitatea a oamenilor fiind cresterea animalelor.

Speciile de plante care cresc pe aceste fanete sunt foarte numeroase, acest lucru numindu-se in stiinta "diversitate floristica". Iarba rosie, firuta, sau trifoiul sunt specii care alcatuiesc acest habitat, fiind o hrana foarte buna pentru animale. Incepand din lunile mai si pana in august, multitudinea de culori care imbraca aceste locuri fac din acestea un adevarat rai. Iata astfel ca si mana omului poate uneori crea in natura peisaje frumoase, demne de admirat.

Narcisele, a caror nume il poarta rezervatia de la Tecsesti, alcatuiesc in luna mai un covor alb, dand astfel acestor locuri un specific aparte.

Pe unele fanete, mai ferite de pasunat, ca de exemplu saua de sub rezervatia naturala Piatra Cetii, creste o specie rara si deosebit de interesanta numita bulbuc (Trollius europaeus). Are florile galbene si ceva mai mari decat ale piciorului cocosului (Ranunculus acer), cu care se aseamana mult, acesta din urma fiind foarte des intalnit in fanetele de munte, cat si de deal.

Turbăriile

La margini de izvoare sau in locurile adancite, sub versanti, acolo unde apa nu se poate scurge usor isi face aparitia un alt fel de habitat, numit turbarie. Poate fi numit si mlastina. Solurile din aceste locuri prezinta o insusire mai aparte, ele fiind mai la adancime aproape impermeabile, compacte, aceasta fiind cauza principala pentru care scurgerea sau drenarea apei rezultata din izvoare, paraie sau precipitatii nu se poate face la fel de bine. Pamantul este de obicei negru, chiar fertil daca ar fi in stare uscata.

Incepand de la sfarsitul lunii mai, aceste turbarii se pot observa si recunoaste de la distanta, datorita unei specii de plante numita bumbăcaritã (Eriophorum latifolium). Ea la varf niste inflorescente care au aspectul unor globuri de vata, iar mai multe plante de acest fel dau locului un aspect alb, pe toata intinderea lui. Ierburile care cresc alaturi de aceasta au o preferinta deosebita pentru locurile umede, de aceea ele au capatat o denumire mai aparte, de "higrofite". Li se mai spune si rogozuri.

Marginile de pâraie

De-a lungul apelor curgatoare, s-a format de-a lungul timpului o vegetatie specifica. Apa, depinzand de cele patru sezoane, cat si de schimbarea vremii, de precipitatii sau de topirea zapezii isi modifica debitul.

De aceea, marginile paraielor sunt intr-o continua schimbare efectuata de curentii care inunda la anumite intervale malul.

Ceea ce aduce apa la margini (pietris sau nisip amestecate cu mal) se numeste aluviune. Pe aceste aluviuni, unde solul nu este inca creat isi fac prezenta unele ierburi sau arbori care, ca si in cazul turbariior, sunt obisnuite cu excesul de umiditate. Dintre plantele ierboase, mentionam coada calului (Equisetum palustre) si o feriga micuta, numita strutisor (Selaginella helvetica).

Arborii sunt in general diferite feluri de salcii (Salix alba) si anini (Alnus glutinosa). Acestia cresc repede, rezista la actiunea apelor si poseda un lemn de esenta moale, nefiind insa atat de valoros si de cautat ca cel al fagului, despre care s-a vorbit anterior.

Habitatele ruderale

Nu in ultimul rand, insa neavand aceeasi valoare stiintifica, locurile din apropierea asezarilor omenesti, marginile de drum sau de carare, s-au diferentiat ca un habitat aparte.

Aici, speciile de plante sunt numite in general buruieni, atat in vocabularul localnicilor cat si in cel stiintific.

Ele de obicei sunt specii care au o preferinta pentru solul de sub materiile organice provenite din deseuri sau fecalele animalelor, acestea continand o cantitate impresionanta de azot.

De aceea, prin curtile oamenilor, prin santuri, margini de drum sau locuri unde se depoziteaza gunoaie, apar plante precum urzica (Urtica dioica) sau stevia stanelor (Rumex alpinus), specie inrudita cu macrisul comun.

Jocuri

1. Descrierea jocului : în prima coloană sunt trecute tipuri de habitate, iar în primul rând nume de specii. Voi va trebui să arătați fiecare specie la ce tip de habitat aparține. Unele specii aparțin la mai multor habitate.

De exemplu :

Specie/Habitat	Pădure	Stâncărie	Apă	Pajişte
Păstrăv				
Bufniță				
Fluture				
Brânduşă				
Broască				
Cosaş				
Şarpe				
Capră Neagră				
Iepure				
Vulpe				

Creați-vă propriul habitat !

Imaginează-ți că eşti un animăluț sau plăntuță ... apoi va trebui să desenezi mediul în care trăieşti precum şi colegii tăi de habitat.

Va trebui să descrii care sunt vecinii tăi, în ce relații te afli cu ei, cu cine te înțelegi cel mai bine, de cine trebuie să te fereşti, adică care sunt duşmanii tăi şi de ce.

Rebus
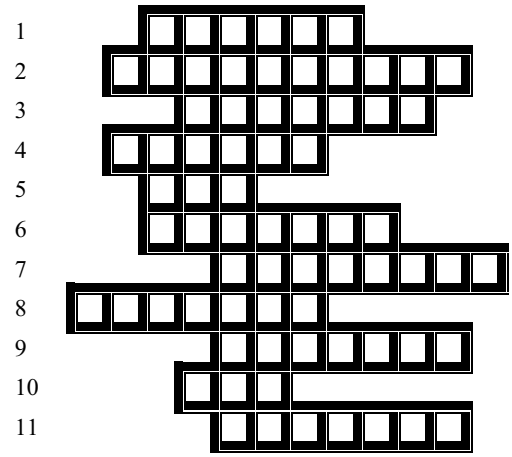
1. mare alergător cu urechi lungi
2. şopârlă neagră cu pete portocalii
3. culcuş pentru animale
4. mai mulți copaci formează o……
5. fără el nu putem respira
6. ființă
7. cainele este un animal……, iar lupul este un animal salbatic
8. gol mare în stâncă unde trăiesc lilieci
9. insectă cu 2 aripi mari şi frumos colorată
10. apă stătătoare
11. vestitor al primăverii.